

ЭНГСИЭЛИИ

• Нам улууһун хаһыата • 1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ •

2001 с.
Олунньу
15
күнэ
чэспир
№ 18 (8861)

БЭБЭНЭЭ... БҮГҮН... САРСЫН...

(Улуус баһылыгын муньабыттан бэлэтээһинер)

ИдьУО сотрудниктара 18 котельнайы бэрэбиэркэлээбиттэр, бэрэбиэркэ түмүгүнэн бэрээдэги кэниэ бэлэтээммэтэх.

Олунньу 10 күнүгэр Атамай учаастагар чааһынай дьизэ умайыта тахсыбыт, 116 №-дээх Хатырыктаагы баһаарынай этэрээт дьизини быһаабыт. Ааспыт нэдиэлэҕэ Модука уонна Нам селотугар сымыйа ыгырылар буолбуттар. Дьинэр баһаар кырдык буолбутун-буолбатарын билэн баран биллэриэххэ баар этэ дьин ОПС-18 начальнига Коллашников И.В. эттэ. Республика урдүнэн баһаарынай тэрлэлэрэ 1216 киһиэхэ штаты сарбыйы тахсыахтаах, биһиги улууспутугар 4-5 киһи сарбыллара сабадаланар.

Улалээх уонна дьарыктаах буолуу киһини директора В.И. Попов иһитинэрбитинэн, сый аайы 600-700 киһи учуокка турар, былырын 625 киһи учуокка турбутуттан 243 киһи үлэ булбут, 290 ычат учуокка турбутуттан 140 ычат үлэ мистэтэтин хааччылыбыт. Учуокка турааччылар общественной үлэлэргэ кытталлар (ыраастааһын). Киһи эдэр специалистары үлэҕэ кыл-

лэригэ үлэлээр, ыччаты идэҕэ үөрэтигэ улахан болгомтотун уурар, былырын 17 киһи атын улуустарга сезоннай үлэҕэ барбыт, быйыл 10-ча киһи бараа былааннаар. Киһи саҥа үлэ мистэтэтин таһаарыга предпринимательство фондатын кытта ыкса сибээстээхтик үлэлиир. Ыччаты үлээн хааччыар сыалтан ыччат биржата тэриллибит, генеральной директорууан Протопопов М.И., толорооччу директорууан Пестряков А.А. анаммыттар. Бу биржа 4 учредителлээх-улуус, ыччат түмсүүтэ, улуус дьаһалтата, үлэлээх уонна дьарыктаах буолуу киһиэ.

«Сахателеком» иһитинэрбитинэн, телефон үлэтигэр улахан харгыс суох, арай Таастаахха алдьаны тахсан биэр сууккаҕа телефонна араарыла сылдыбыт. Телефон алдьанытыгар 12, саҥа телефон киллэртэригэ 25 сайабылыанна киирбит, 3 саҥа телефон киирэр буолбут. 2000 с. улуус урдүнэн 218 телефон киллэриллибит, 268 телефон точката дьон төлөөбөт буолан быһыллыбыт. «Сахателекомга» электронной почтаҕа 23 абонент баар эбит, онтон 7-тэ чааһынай дьон.

Улуус баһылыгын солбуйааччы Н.Х. Горохов иһитинэрбитинэн, чөл олоһу пропагандалыыр саҥа тэриллит директория (толорооччу директор Сивцева Н.С.) улуустан чөл олох туһунан информация көрдөөбүт. Олунньу 25 күнэ-доруобуйа күнэ, мана сибээстээн улууска араас мероприятиялар ыгытылыахтаахтар. Николай Христофорович Прези-

дент М.Е. Николаевы 3-с болдоххо турарыгар Чурапчы улуунун ыгыры суругун биһиги улууспут өйүүрүн туһунан иһитиннэрдэ. Ааспыт нэдиэлэҕэ Сергей Ли-фу бириинигэр ыгытылыбыт тустууга 10-ча улуустан 158 спортсмен кыттыны ылбыт. Олунньу 10 күнүгэр компартия муньаҕа буолбут. Ыччаттар лидердэригэр семинар ыгытылыбыт. Олунньу 20 күнүгэр выпускниктарга аналлаах слет, абитуриент күнэ, ый бүтүүтэ «Эркээй» программанан научнай-практической конференция буолуохтаахтар.

3 тыһ. куб мас бэлэмнээһинигэр билет ыгытылыбыт, ману производственной тэрилтэлэргэ түгэтиэхтэ-эхтэр.

Персонифицированной учуокка туруорууга бытаары таһыста, докумуоннары кэмигэр түһэрбэтэх тэрилтэлэргэ уведомление туттардыбыт дьин пенсионная управление начальнига К.К. Ядрихинская иһитиннэрдэ.

35-гэр диэри саастаах ыалга кредиткэ Нам селотун дьаһалтатыгар 170-ча сайабылыанна киирбит. 20-чэ ыт дьааттанан өлөрүллүбүт.

Капитальной тутуу управлениетин тэрийэр туһунан кэспэти тахсыбыт, 2003 сылга «Олонхо ооньууларын» Намга ытытыга сайаапката биэринг дьин биэр дойдулаахпыт П. Юмшанов этии киллэрибит. Билингги кэмгэ диэри Ньюрба улууна сайаапка киллэрибит. **Бэлэтэниэ В. РЫКУНОВА**

УТҮӨ САНААНАН САЛАЙТАРАН

1983 с. Нам семагистральнай гаас турбаларын тарды түмүктэммитэ. Нөгүө сылыгар Октябрьскай улуусу саҕа икисилии мэндизэмнээх уопсай-дарга гаас кииригэ сағаламмыта уонна уон ыалга былааннамытыттан 7-гэр күөх уот умайыта. Ус ыал сэрээн бэйэлэрэ аккаастаммыттар. Гаастааһын үлэтин «Якутгазпром» подразделениелара бытаанык сағалаабыттар. 1991 с. ыла Хамаарта бөһүөлөгэр үлэлэр барбыттар.

Олохтоох нэһилиинньэ туруорсуутунан 1993 салтынньы 27 күнүгэр гааһы киллэрэр муниципальнай «Намгазстрой» ПМК-тын тэрийэр туһунан дьаһалы улуус баһылыгын бастакы солбуйааччы С.П. Кирсанов таһаарыта. Ол кэнинтэн сэттинньи 30 күнүгэр баһылык Д.Ф. Алексеев 667 №-дээх дьаһалынан Г.Т. Дормидоновы начальнигынан, миигин кини солбуйааччытынан анаабыта. 1993 с. ахсынньы 1 күнүттэн тэрилтэни тэрийи үлэҕэ сағаламмыта. Онтон ыла сэттэ сылааста.

Аан бастаан кумааҕы, уруучка да суохтара. Аҕыах кэм устатыгар Г.Т. Дормидонов дьаһалынан производственной база баар буолбута. Бастаан кылгас кэмгэ «Ленагазстрой» АО хонтуоратыгар, онтон очотооҕу «Сельхозтехника» (сал. Д.Д. Винокуров) хонтуоралана, икки объекты арендаһан олохтутун булбуспут. 1994 с. үлэбин Алпааны бөһүөлөгиттэн сағалаабыппыт.

Сэттэ сыл устатыгар тэрилтэбит материалнай базатын бөһүөгөн, туһааннаах техниканы булуан, урукку Ленскэй сельсовет председателэ В.К. Алексеевтан базабытыгар учаастак уонна түөрт үлэниккэ уһаайба сирин анатан, икки аروحнай объекты (гарааһы, мастерской) үлэһиттэрбит күөстэринэн туттубуспут. Учаастакпытын күрөөлээн-хаһаалаан, көмө объектары тутан, быйыл хонтуора дьизин үлэҕэ киллэрибит. Тэрилтэ ситэн-хотон атаҕар турда. Билигин биһиги икки улахан Т-170 маркалаа трактордаахпыт. Биэр эмиз итинник маркалаах тракторга таһылыбыт эргэ конструкциялаах барвай(тон) буору эрбиир) установкаахпыт. Онно Бүлүүттэн, Кабэйттэн, Дьокуускайтан, Учур, «Газпром» тэрилтэлэриттэн саһна-саһна буламмыт, установкабыт хаһыс да сылын үлэлиир. Сайынны сири хаһар биэр массыналаахпыт. ЮМЗ мааркалаах трактордаахпыт онуоха эбии быйыл бири сакаастаатыбыт. Итини таһынан биэр саҥа МТЗ маркалаах тракторы атылаһар былааннаахпыт. Билигин биэс трактордаахпыт, үс массиналаахпыт, биэс сваркалыыр агрегаттаахпыт. Онон үлэһиттигэр сөптөөх техниканан толору хааччылыныбыт.

Гаастааһын үлэтин ытытыга биһиги үлэһитигэр сыһаннаах специалистар наада буолбуттар. Ити сағана улуус урдүнэн тэрилтэлэр ыһылыылара бара турар кэмэ этэ. Онон биһиэхэ дьону үлэҕэ ылытыга

ыарахаттары көрсүбэтэхпит. Бастаан туран үрдүк разрядтаах сварщиктарга наадыйарбыт. Олохтоох Граф Бизрегинээҕи училищени бүтэрбиттэр биһиэхэ кэлбиттэрэ.

Быйыл биһиги биэр ситиниһитинэн Н.Г. Дьяконов, С.А. Гладков, М.А. Федоров, Г.Г. Сивцев гаас турбаларын сваркалыыр сағаламмыттарын ахтаахха сөп. Допуһу бэһис, алтыс разрядтаах сварщиктарга, кинилэр билиилэрэ-көрүүлэрэ, маастарытыбалара ити көрдөбүлгэ толору эппизттээр эрэ буоллаһына бэрриллэр. Кинилэр таһынан өссө 4-5 сварщик уолаттардаахпыт.

Билигин биһиги 40 үлэһиттээхпит. Кинилэр ортолоругар 10 киһи үрдүк үөрэхтээх. 3 киһи үрдүк үөрэххэ кэтэхтэн үөрэнэр. Онтон атыттар анал үөрэхтээх специалистар. Специалистартыт иккилииттүү үлэни баһылыыллар. Итинтэн көстөрүнэн специалистарынан хааччылыбыт куһаҕана суох.

Түгэниэн туһунан төһүү үлэһиттэрбитин ахтан аһарбыт орунаах. И.А. Данилов тракторист-биригэдьиэр, И.И. Коллашников тракторист-биригэдьиэр, улуус Ытык киһитэ, уруккута чемпион-комбайнер, сир хорутууга республика чемпиона, Дальнай Восток куоталаһытын призера, Боцуот Знаг орденнаах П.Р. Назаров тракторист-слесарь, профтехучилище производственной үөрэхтээһинин маастара А.А. Больничкай харабыл, Салбаг суопара Н.А. Аргунов харабыл. Кинилэр төһө да пенсияр таһысталлар ыччат наставниктарынан эрэллээхтик үлэлиилэр, коллектив олоһор активнайдык кытталлар. Г.А. Аргунов үрдүк үөрэхтээх специалист, тэрилтэ аһылыырыттан механиктыгар, булар-талар, кэлэр-барар тутууа киһитэ. Профтехүйөрэхтээһин туйгуна А.А. Пестряков кылаабынай инженерит уонна миигин солбуйар. Командировкалаҕа сылдьар төһүү специалистар. Кылаабынай бухгалтер И.А. Дьяконова тэрилтиэхпиттэн үп-харчы өттүн дьаһайар. Ааспыт сыллаағы хамнаспытын суньунэн ааҕыстыбыт.

Биһиги бэйэбитис кыахпытын толору туһунан үлэһиттэри бағарабыт. Үбүлээһин ситэтэ суох буолан бэйэбит кыахпыттар эппизттээбэт үлэни толоробут. Эскөтүн үбүлээһин оҥоһуллара буоллар коллектив сый устатыгар өссө элбэх үлэни толорор кыахтаах. Бастаан үлэһиттигэр 1995 с. түмүгүнэн, 1996 с. сағаланьытыгар 200-тэн тахса ыалга айылга гааһын киллэриппит. Итинтэн кэлин сылларга үбүлээһин аччаабыт. Ол курдук 1995 с. - 240 ыалга, 1996 с. - 125, 1997 с. - 91, 1998 с. - 57, 1999 с. - 62, 2000 с. - 169 ыалга айылга гааһын уматтыбыт.

Үлэһиттэри устатыгар Хамаартаҕа, Намга, Алпааныга, Граф Бизрегэр, Салбаһа, Таастаахха, Дьокуускай Сынрыдаагар котельнайдарга, производственной о.д.а. объектарга, 800-тэн тахса ыалга айылга гааһын киллэрибит. Биэс ГРП-ны туттубут. Алта сыллаағыта Нам с. 40-тэн тахса кыраадыстаах тымныга экспериментальнай полистиленовой газопроводы киллэриппит үчүгэйдик үлэлиир. Ити сағана Аляскактан тойон Бен Барклай дьин специалист кэлэ сылдыбыта.

(Бүтүртүңи 3 стр. көр)
Хаартыскаҕа: инженер С. Аргунова уонна РСМК начальнига А. Федоров

«Сахам-сирэ - XXI- с үйэҕэ»

ТЭТИМ — ЭССӨ ТЭТИМ!

«2000 сылга - 2000 үтүө дьыаланы» бүтүн республика таагы хамсааһын, саҥа үйэ бастакы сылыгар «Сахам сирэ - XXI- с үйэҕэ» — дьин девизинэн салгы ыгытыллара былаанна.

«Эн сизли» хаһыат корреспондента В. Сыромьятников улуус дьаһалтатын баһылыгын бастакы солбуйааччы Э.Т. А.И. Ильинин үтүө дьыала улууска ыгытылытын туһунан кэспэти.

— **Альберт Ильиничевич, 2000 үтүө дьыала оахпыт сылга биһиги улууспутугар туох улахан үлэлэр былааннамыттарай, олор туолуулаҕа хайдаһый?**

— 2000 сыллаағы үтүө дьыала сорукарын үрдүттэн саба бырадан толорбут курдуктун буолан барандьин иһигэр толоруубут ситэтэ суох. Улахан тутуулар кыаллыбатылар, бытархай үлэлэр син бардылар. Ити хамсааһын биэр үчүгэйэ туһалаах бачымы нэһилиинньэ өйөөбүтэ буолар. Ону сорох нэһиликтэр, хаһаайыстыбалар, тэрилтэлэр салайааччылары кэмигэр сөптөөхтүк тэрийэн, дьону түмэн, көбүлээн үлэни ыгытытара буоллар, өссө элбэх туһалаах дьаһаллар олохко киирэллэрэ хаалла.

— **Саҥа 2001 сылга үтүө дьыала салгы ыгытылларын туһунан иһиттибит. Ону кылаастык сырдат эрэ.**

— Бачымы биһиги пропагандалаан, 2001 сылга өссө көнгөтөн ытытарга былааннамытыт. Хамсааһынны улуус, нэһиликтэр дьаһалтара баһылаан-көһүлээн ыгытаахтара. Бэлэмнэни курдук соторутааҕыта улуус урукку тутуулааччыларын, тутуу биригэдьиридэрин, прорабтары, тутууга сыһаннаах специалистары дьаһалтаҕа ыгыран сүбэ муньаҕы ыгытыбыт. Онно кэлэр өттүгэр тутууну тийинэрэн, хайдах үлэлиир-хамныыр туһунан сүбэлэстибит, санаабы-

тын атаастабыт. Сүбэ муньах кыттылаахтарын этиилэрин иһиттибит. Үтүө дьыалаҕа кинилэри түмэн, күөстэрин, опыттарын таба туһанан, нэһилиинньэ наадалаах тутуулары үлэҕэ киллэрэргэ көмөлөһүннэрэр соруу туруорунабыт. Ити дьаһал икки өттүнэн барыстаах буолуоҕа. Бастакытын үлэ мистэтэ тахсыаҕа. Иккиннин тутууга үлэлэббит опытаах дьон тутууларга тупсаһынан, хаачыстыбатынан, үлэлээһин уратылааһын умнуо суохтаахпыт.

— **2001 сылга улууска туох улахан үлэлэр былааннамыттар?**

— Түбэҕэ, Модука, Бөтүңгэ, Алпааныга, улуустары гимназияга спортивнай саалалар тутулуохтара. Итини таһынан улуус киһинигэр ыччат киһиэ, «Солнышко» өрө саадын дьизитигэр 50 мистэлээх пристрой тутууларын көрдүбүт.

— **Эн этэринэн быйыл улууска үлэс бөдөн тутуулар ыгытыллар буолбуттар. Ити капиталнай тутууларга тутуу биригэдьиэлэрэ үлэһитлэрэ сабалланнар. Тутуулааччылар хамнастарын төлөөһүнэ хайдах быһаарылыа?**

— Үтүө дьыала үлэлэрин үбүлээһингэ республика правительствота бюджеткэ харчы көрдө. Онон хамнаһы төлөөһүн проблемата быһаарыллыа дьин эрэллээхпит.

— **Саҥа сыл бастакы ыйа бүттэ. Хаһыаттан, телевидениеттэн иһиттэххэ үтүө дьыалаҕа үлэлэр сабаланылар. Онтон биһиэхэ туох хамсааһын баарый?**

— Биһиги даһаны быар куустан таах олорботубут. Нэһиликтэргэ комиссиялар тэриллинилэр, үтүө дьыалалар былааннара оҥоһулуннар. Бөдөн тутуулар сметнай-проектнай докумуоннара торумнаһылар. Нэһиликтэр дьаһалта-

ларыгар, хаһаайыстыбаларга, тэрилтэлэргэ тутуу маһын бэлэмнээһин былаанна тизердилинэ. Улуус дьаһалтата лесхозтан 3000 куб.м. тутуу маһын көрдүгэ көңүл ылла. Бу күннэргэ нэһиликтэр кэрдибит мастарын тизийэн киллэрэллэригэр аналлаах уматыгы булууга үлэлэһибит. Тьыаттан киирбит маһы олохтоох дьаһалталар пилорамаҕа эрбөтөн тутуу матырыйаалын бэлэмнээхтэр. Мас кэрдиитэ олунньу орто туттан сағалаһыаҕа. Ити үлэлэри капиталнай тутууга улуустары отдел (Д.Г. Корякин), «Дулуур» олоор дьиз фондата (В.Е. Потапов) хонтуруоллуохтара.

— **Республика сорох улуустарыгар, ордук илин эсэргэ, үтүө дьыалаҕа анардас тутуунан, өрөмүөңүнэн, чэбдиэридинэн эрэмүрдүмүттар эбит. Ол курдук кинилэр дьиз-кэргэн экономикалык сайыннарыыга, ыччат проблематыгар, предпринимательство о.д.а. үлэлэргэ болгомтолорун ууралларын туһунан истэбит. Ити туһайылар биһиэхэ тобо бэлэтэммиттэр?**

— Били улахан убайдарбыт этэллэрини, ити улуустарга тутууга «буойастара барбыта ырааппыт». Биһиги ордук социальнай-культурнай уонна спортивнай тутууларга ити улуустартан ыраадынан хаалан иһэбит. Ол түмүгэр спортивнай саалалар, кулууптар ода. объектар тутуулары саҥа былаанны сатыбыт. Онтон үөһэ ахтылыбыт улуустарга ити объект үлэҕэ киирбиттэрэ быданнаата. Кинилэр олин үтүө дьыалаларыгар атын соруу туруоруулар үлэлиллэр. Этэнгэ буоллаһытына кэлэр сылларга үлэбит хайысхатын уларытан, атын дьаһаллары былааннаахпыт.

Эйгин, биир дойдулаахпытун, улууспут аатыттан республикабыт Государственной Мунньабын (Ил Түмэн) депутатын Энциэли ээбэит эгэлгэ-эриэксэ дьонуттан ытык-мааны кырдыаастарын, оҕо сааһын доҕотторун ааттарыттан үүнэн кэлбит үтүө күнгүнүн, олохун орто олук кэмнэн — 50 сааксын туолбукунан истиг иэйиилээх ээрдэбитин этэ-бит!

Гаврил Гаврильевич, Эн үөрэх үтүөтүгэр, үлэ үлүскэнигэр үүнэр-сайдар үтүө саастарын үрдэл курдук үүнэн истилэр. Ол туоһунан Эн улуунун туһугар, кини дьонун дьонунуун доҕордоһон, эдэрдийн эгэрдэһэн, кырдыааһыгар кыһаллан салгыы сайдар суолбутун сағалаһан-салайсан, үтүөтүн үрдэтиһэн, кэрэтин кэнэтиһэн олох киэн аартыгар тахсар суолгар бигэтик олук ууруммутун буолар.

Сахабыт сирин үрдүкү государственной оргатарыгар уонна тэрилтэлэригэр үрдүк эппизитинэстээх дуоһунастарга үтүө суобастаахтык, айымнылаахтык үлэлээбитин биһигини астынналар.

Ол да иһин, күндү Гаврил Гаврильевич, бар дьонун барҕа махталларын ылан, үрдүк итэҕэллэрин ингэринэн депутат быһытынан сокуону таһаарыыга, республикабыт государственной тутулуун бөгөргөтүүгө, улууспут кыра да, улахан да кыһалгаларын, үүнэр-сайдар тускулларын быһаарыыга туруулаһар биир турук киһибит быһытынан үлэлииргин сыаналыыбыт уонна махтанабыт.

Онон, убаастабыллаах Гаврил Гаврильевич, инникитин даҕаны киэн туттар, дурда-хаха буолар дьонун киһибит буоллун, ол туһугар баай дьобургутун сизэрдээх сокуон күүһүнэн олоххо киллэрииг, киһи быраабын көмүскээһингэ салгыы үлэлэһиин дьон бигэ эрэлбитин биллэрэбит.

Эйиэхэ, дьиз кэргэнгэр, аймах-билэ дьонгор, дьонун-мааны олоҕу, дьолу-соргуну бағарабыт!

Дойдуг бар дьонун ааттарыттан улуус дьаһалтата, улуус Мунньабы Олунньу 14 күнэ, 2001 с. Нам с.

Улуус дьаһалтатыгар

СУБЭЛЭҔЭН ҮЛЭЛИЭХТЭЭХТЭР

Тохсунньу 8 күнүгэр улуус дьаһалтатын уонна улуус мунньабын үлэлэрин сүрүннээһингэ аналлаах мунньах ытыгылына. Мунньахха улуус дьаһалтатын управлениеларын начальниктара, отделларын сабиэдиссэйдэрэ, улуус Мунньабын депутаттара, бастайааннай комиссиялар салайааччылары, президиум састааба кыттыгыны ыһылар. Кэпсэти сүрүн сыалынан саҥа тэриллибит икки орган — ситорилээх уонна законодательной органнар бииргэ үлэлэһиннэрин ситиһии, субэлиэни, проблемалары быһаарсыы, инники сороктары ырыгытыны буолла.

Улуус Мунньабын председателэ Н.Н. Баишев бастайааннай комиссиялар салайааччыларын, хайысхаларын билиһиннэрдэ уонна «Биер сыаллаах үлэ былаанын огостуохтаахпыт, урут улахан болгомто ууруллубатах хайысхатыгар — сокуону олоххо киллэриэх күүскэ үлэлэһиэхтээхпит» диэтэ. Маны таһынан Николай Никитич бюджет, нолуок политика улахан оруолу ыһыларын туһунан эттэ. Уһус хайысханан норуот хаһаайыстыбатын салааларын үлэтин олоххо киллэрэ биолуо. Маны тэҥэ үөрэх о.д.а. салааларга улахан болгомто ууруллара этилиннэ.

Тэрийэр-правовой управление начальнига И.Г. Лукин «управлениелар, отделлар бэйэлэрин үлэлэрин депутатскай корпусу, комиссияны кытта субэлиэни ытыгылаахтар, ол түмүгэр биер сыаллаах үлэлэһиннэрин түмүү, ситиһии тахсыахтаах, информация тарҕаныгытын ситиһэр инниттэн хас бэнидионньик аайы икки планерка ытыгылар буолла» диэн эбэн эттэ.

Управлениелар начальниктара, отделлар сабиэдиссэйдэрэ бэйэлэрин инники былааннарын билиһиннэрдилэр. Ол курдук, экономика управлениета «ис рыногы сайыннарыыга, төлөбүрдээх өҥөлөрү оҥорууга, промышленноһы сайыннарыыга, саҥа үлэ миэстэлэрин таһаарыыга, производствонун үрдэтигэ үлэлэһиэхтээхпит, харчыны улууспут иһигэр бэйэбит оҕорон таһаарыахтаахпыт, таска ытыгы суохтаахпыт» диэн иһитиннэрдэ.

Тыа хаһаайыстыбатын управлениета сүрүн сыалынан үтүү переработкалааһыны ууруу, үтүү переработкаларын сыахтары, заводтары хас нэһилиэк аайы тэрийэр былаан булар, билинги туруугунан 9 сыах уонна завод баара биллэр. Маны тэҥэ бурдугу, оҕуруот аһын үүннэри, сүөһүнү, сыгыны, атын да дьиз кыһын элбэти сороктара тураллар.

Үөрэх управлениета 2006 сыл-

га диэри үлэ программатын оҕоро сылдьар, бу программа бүтүгүнэ улуус Мунньагар дьүүлгэ кэриэхтээх. Управление сүрүн сыалынан үөрэх хаачыстыбатын үрдэтиини туруорар. Бэһис сылын «Абитуриент» программа үлэлиир, оҕолор үөрэххэ туттарсыларыгар саҥа хайысха — единэй государственной экзамен кириэрэ сабадаланар. Бу экзамен тестирование быһыгытын ытыгыллара былаанналар, үөрэтиигэ сылдьар.

Культура отдела культура туһунан сокуон бигэргэтиллэри туруорун иһитиннэрдэ. 2002 сылтан сағалаан саҥа программаны үлэлэһтээхтэр. Культура объектары 40 бырыһыана аварийнай туруктаахтар. Үлэһиттэр 70 бырыһыаннара орто үөрэхтээхтэр, кэтэхтэн үөрэтэригэ үп-харчы көрдүүллэр.

Уп управлениета балыһа үлэһиттэригэр 10 бырыһыан штаты сарбыһы тахсыахтаах, нолуок барыга казна чействонан эргийэн кэлиэхтээх, бары нолуоктары төлүн сөптөөх улууска 2-3 эрэ тэрилтэ баар, бюджетти сылга биридэ бигэргэти баран умнан кэбиһэбит, хас квартал аайы бэрэбиэркэлээххэ наада, кредити төннөрүү боппуруоһа ыарахан, онно көмөлөһүн» диэн депутаттардан көрдөстө.

Дьиз кэргэн, ЗАГС отдела депутаттары демография боппуруостарын диэки хайыһалларыгар көрдөстө. Улууска 1993 с. диэри оҕо төрөөһүнэ үрдүк эбит буоллаһына, кэники сылларга лаппа аччаабыт, кытыы нэһиликтэргэ оҕо төрөөһүнэ арыһаабытыттан детсадтар, оскуолалар сабыллар кутталламмыттар, 1990 с. улуус үрдүнэн 200 ыал эбиллибит эбит буоллаһына, 2000 сылга бу сыһыппара 120-гэ тэнгэспит. Нам улуугунар 500-кэ эдэр ыал баар, онтон 70 бырыһыана дьизгэ суохтар.

Предпринимателлэри өйүүр фонда үлэ миэстэтин таһаарга үлэлэһэр, хас биридий нэһилиги кэрийэн үлэ миэстэтин таһаарыан сөптөөх дьону кытта үлэлэһэллэр, 4 предприниматель көмөлөөн 33 үлэ миэстэтин таһаарга былаан ылыммыттар, бийыл 100-кэ миэстэ тахсара сабадаланар.

Тутуу отдела капиталнай тутууга улуус үрдүнэн 5 сыллаах былаан ылыммыт, сүрүн болгомто капиталнай өрөмүөнгэ ууруллуо. Капиталнай өрөмүөнгэ комиссия тэриллибит. Нэһилиги тупсарыыга үлэ барыахтаах. Бырайыактыр үлэлэри «Дьулуур» фонда нөҕүө оҕорор былааннаахтар.

Биһи корр.

«Кынаттаах киһини кынаттаах учуутал үөрэтиэн сөп» диэн өс хоһооно баар. Бу тыллар Мария Алексеевна Петроваҕа кимнээрдэ да ордук сөп түбэһэллэр. Кини курдук айан үлэлиир учууталлар үөрэнээччилэрин «кынаттыһылар», ол эбэтэр интэриэһиргэтэллэр, умсугуталлар, бэйэлэрин предметтерин туох баар күүһүн-уоһун, сиздэрэийн кыһайан арыян көрдөрөллөр.

Нам 1-кы №-дээх орто политехническай оскуоланын учуутала М. А. Петрова 1941 сыллаахха тохсунньу 4 күнүгэр Нам

у л у у н Түбэ нэһилигэр күн сирин көрбүтэ. 1970 сыллаахха Саха государственнай университетин историко-филологической факультетын ситиһилээхтик үөрэнэн бүтэрибэтэ. Педагог идэтин 1960 сылтан «Кооператив» лааһырга пионербаһаатайынан сағалаабыта. Дьокуускайдаағы педагогическай училищени бүтэрэн баран Уус-Алдан улуунун Мүрү орто оскуолатыгар ырыа учууталынан үлэлээбитэ. 1962-1965 сылларга Хатырык уонна Хамаҕата орто оскуолаларыгар учууталлыыр. 1970 сылтан, СГУ-ну бүтэрийдиттэн 30 сыл устата Нам бастагы нүөмэрдээх орто оскуолатыгар нуучча тылын уонна литературатын учууталынан үлэли сылдьар.

Мария Алексеевна — инициативалаах, үрдүк эрудициялаах, киэн билиилээх, айан үлэлиир педагог. Литератор быһыгытын оҕолор бэйэлэрэ үлэлиллэрин ситиһэргэ улахан болгомтотун ууар. Стандартнай суох уроктары кизниик туһанар, ол курдук, лекция-урооктар, семинар-урооктар, концерт-урооктар, консультации-урооктар куруук ытыгылан оҕолор предмет кизниик баһылыылларыгар ордук көмөлөһөр. Мария Алексеевна ытыгар литература уроктара идеяны-теоретическай таһымнарын уратылаахтар, кини уроктарыгар олорон кырдык да тыл сүдү күүһүгэр итэҕэйиин. Литератураны үөрэтэригэр, кылааһы таһынан аабылларга кини үөрэнээччи тыла сайдыытыгар, нууччалыы саҥара үөрэнэригэр улахан болгомтотун ууар. Нуучча тылын үөрэтэригэр саха, нуучча тылларын уратыларын кизниик ырытан хас биридий оҕо өйдөтөр. Изложение, өйтөн суруйуу кэнииттэн хайаан да ырытылар буолаллар. Онон саха тылын уратыларыгар олобуран сыһа туттуллубут этиилэри холобурдан ырыгыны үөрэнээччилэр бэйэлэрэ ыталлар.

Итини тэҥэ Мария Алексеевна бэртээхэй психолог, үөрэтэригэр ситисепт оҕолор бэйэлэрин буурдуйарынан итинникэ тийбэттерин, онуоха төрөппүт, тулалыыр эйгэ сабыдыллаарын туһунан хас төрөппүт мунньабын аайы этэр-тыһар, оҕону иитиигэ дьиз кэргэн, оскуола, общественность оруолун төрөппүттэргэ сырдатар, кылаас мунньахтарыгар төрөппүттэри кытта бииргэ үлэлииргэ сүрүн болгомтотун ууар, төрөппүтү оскуолаҕа сыһары тардарга күүскэ үлэлэһэр.

Мария Алексеевна үлэлээбитин устатын тухары баһаам элбэх дакылааттары, бэсиэдэлэри бэлэмнээн араас таһымнаах педагогическай аабылларга, семинардарга үгүстүк кыттыбыта. Дакылааттара — кини үлэтин түмүгэ, баай матырыяала буолаллар. Дакылааттар темаларын арааһа учуутал личносты быһыгытын сайдыылааһын туоһулуур. Холобур, «Үөрэнээччилэр ааҕа үөрэниилэрин хайдах тэрийиэххэ», «Кылаас таһынаағы аабыы уроктара», «Дьиз кэргэнгэ кыһы уонна уолу иити», «Кымыс-сир симэ, уолноруот көмүскэлэ», «Нуучча ты-

лын уонна литературатын уроктарыгар опорнай схемалары уонна конспектары туһаныы» ода.

Мария Алексеевна улууска бастагынан профориентация кабинетин тэрийбитэ. Бу кабинетка Саха Сири бары уонна Россия үтүө үөрэхтерин тэрилтэлэрин туһунан баай матырыяал хомуллубута, маны таһынан кабинетка оскуола, улуус историкаларыттан сыаналаах матырыяаллар чөмчөтүллүбүттэрэ. Кабинет үлэтин сырдатар «Кылаас салайааччыларын профориен-

Учуутал-уус чулуута

ҮТҮӨЛЭЭХ УЧУУТАЛ

тационной үлэлэрэ», «Сааһынан арааран профориентацияны ытыгы» диэн дакылааттара үрдүк сыаналыы ылбыттара.

Мария Алексеевна 25 сылы быһа нуучча тылын уонна литературатын учууталларын методическай холбоһугун салайан кэллэ. Кини учуутал методика өттүнэн бэлэмнээгин, профессиональной маастарыстыбата үрдүк буолуутун, учууталлар айар үлэлэрэ үрдүү турурын, учууталы личносты быһыгытын үөрэтиини сыал-сорук оҕостор, маны барытын улахан болгомтоҕо ылар. Нуучча тылын учууталларын методхолбоһуга бу оскуолаҕа саамай элбэх педагогу түмэр уонна саамай үчүгэй үлэлээгин биллэр. Кинилэр ортолоругар үс «РСФСР үөрэтирин туйгуна», икки «Саха Республикатын үөрэтирин туйгуна», икки «Дети Саха-Азия» Аан дойдутаағы фонда стипендиата, биер Аан дойду художественнай культуратын вариативнай программатын соавтора, биер саха кылааһыгар нуучча тылын учебнигы соавтора бааллар. Методхолбоһук чилиэниэрэ аахпыт дакылааттара республикатаағы педагогическай аабыллар журиларынан үрдүктүк сыаналаммыта, мана салайааччы оруола кырата суоҕа биллэр.

Айан үлэлиир киһи быһыгытын кини уроок эрэ ытыгытын мундурдаммакка кыаҕа күүһэ кыһарынан программа оҕорорго үлэлэһэр. Нам 1-кы №-дээх орто политехническай оскуолатыгар 12-с кылаас аһыллыгыгар нуучча литературатын программатын оҕорбута. Улуустаағы гимназия аһыллыгыгар 9-11 кылаастарга аналлаах нуучча литературатын программатын оҕорбута.

Мария Алексеевна олус үлэһит, биер сиргэ тохтоон олобот учуутал. Санаттан сананы айарга, үлэтигэр саҥа сүүрээнири киллэрэргэ дьулуһар. Онтон кабинет суох буоллаһына үлэ хайдах да тахсыбат. Үлэлээбит кэм устатыгар М.А. Петрова оскуолатыгар үс кабинеты: 1974 сыллаахха нуучча тылын уонна литературатын кабинетин, 1976-84 сс. нуучча литературатын кабинетин уонна 1984-99 сс. профориентация кабинетин тэрийбитэ.

Мария Алексеевна сүрдээх актыгыбынай позициялаах киһи. Ол курдук, араас общественнай үлэлэри үтүө суобастаахтык толорон кэллэ. Нам орто оскуолатын ветеран учууталларын советин председателэ, Нам селотун ветераннарын советин председателин солбуйааччы. Бэйэтин энергиятын эдэрдэргэ үтүө холобур буолар, эдэрдэри бэйэтигэр тардар күүстээх. Кинилэргэ МО салайааччытын, наставник учуутал быһыгытын өрүү көмөлөһө, субэли-амалы сылдьар.

Мария Алексеевна учуутал

ыарахан идэтин баһылаан 30 сыл үлэлээбитин дьон-норуот, биергэ үлэлиир коллектива үрдүктүк сыаналаан үөрэх управлениетын, үөрэх министростытын араас грамоталарынан, дипломнарынан нағараадаламмыта, 1988 сыллаахха «Старшай учуутал» бэлиэтин, уһун сыраалах үлэти иһин 1995 с. «Үлэ ветерана» мэтээлини бэлиэтэммитэ, оҕону иитиигэ, үөрэтиигэ үһүлүчүлээх үтүөтүн иһин 1990 сыллаахха «Саха Республикатын үтүөлээх учуутала» үрдүк аат иҕерилибитэ, 1995 сыллаахха оскуола музейин Бочуотунай кинигэтигэр киллэрилдибитэ, 1997 сыллаахха «Нам селотун Бочуоттаҕа гражданина» буолбута.

Кылаас салайааччытын быһыгытын барыта тобус выпуһу үөрэтэн-такайан таһаарыта, бийыл онус выпуһун бүтэртээри сылдьар, кини иитэн таһаарыт 300-кэ

үөрэнээччилээх. Үөрөппит кыһа Марина Потапова «Во-первых, я очень благодарна Марии Алексеевне за то, что она открыла нам тот удивительный мир литературы, о котором мы даже не подозревали. До ее уроков я не понимала, что литература и поэзия имеют очень большую роль в нашей жизни. Я точно знаю, что знания, которые она дала нам, не останутся просто так. Большое человеческое спасибо ей за это!» диэн махтал тылларын эпитэ.

Биһиги, үөрөппит оҕолоро, кылааспыт салайааччытын кэрэ-бэлиэ күнүн, 60 сааһын томточчу туолбутунан истигин ээрдэлибит! Билигин биһиги, 1982 сыллаахха физикоматематическай хайысхалаах 10 «в» кылааһы бүтэрибит оҕолор, учууталыгытар махталбыт улахан. Кини киэн-холку майгытын, кэрэ сөбөрөтин, ыраастык тутта-хапта сылдьарын көрөн тэҥнэһэ сатырыбыт. Нууччалыы ыраастык, биер да сымы тыла суох сағарарын сөбөрбүт, кини курдук нуучча тылын үһүлүчү мизикхитин бағарабыт. Кылааспытыгар 26 буолан үөрэмтэн оҕолорон 19-һа үрдүк үөрэхтэнэн (сорохтор иккилии үрдүк үөрэхтээхтэр) олох киэн аартыгар үктэнэн төрөөбүт улууспут, дойдубут туһугар кини аатын ааттата, кининэн киэн тутта үлэли-хамсы сылдьабыт. Биергэ үөрэмтэн оҕолорум Дьокуускайга, Намга, атын да улуустарга салайар үлэ, атын да дуоһунастарга үлэлиллэр, холобур, Ушницкай Рум Румович СГУ юридическай факультетын старшай преподавателэ, Сидорова Вера Ивановна тас сибээстэр министростволарын специалиһа, Назаров Николай Назарович, Попов Евсей Михайлович ИДьУО оперативнай дьуһурустубатын отделын начальнигы көмөлөһөөччүлэрэ, милиция капитана, Николаев Владимир Иванович ИДьУО криминальной милициятын начальнига, милиция капитана, Пестрякова Альбина Афанасьевна улуустаағы библиотека информациянай-библиографическай отделын сабиэдиссэйэ, культура үлэһиттерин профкомун председателэ, Маркова Любовь Михайловна Нам 2-с №-дээх орто оскуоланын социальнай педагога, Новгородов Иннокентий Иннокентьевич республикатаағы ГИБДД управлениетын административнай практикатын старшай инспектора, Попов Андрей Романович гимназия преподавателэ о.д.а. араас идэлээхтэр. Биһиги идэбитин таба тайанан ылыгытыгар убаастыыр учууталбыт Мария Алексеевна оруола кырата суох диэн сыаналыыбыт.

В. РЫКУНОВА

КҮӨХ ТӨЛӨНҮ – ЫАЛ ААЙЫ!

ҮТҮӨ САНААНАН САЛАЙТАРАН

(Ичкин 1 стр. көр)

Экспериментальной үлэргэ кыттыбыт биниги бизс специалыстарбыт полиэтиленовай газопроводы түһэригэ сертификат ылбыттар. Билигин республикага «Хангалаский газстрой» дин тэрилтэ итинник газопроводы хас да километра түһэрбитин туһунан иһиттибит. Онон мантан антах биниги эмиэ итинник матырыйаалтан оҥоһуллубут турбалары туһунан үлэлиир соругу туруоруллубут. Биниги республикага бастакынан лицензия ыламыт, кирпиччэ оһохтоох 70-тан тахса ыалга гааһы тиэртибит. Бастакылартан биридэстэринэн таас ГРП онугар «Шкафной» дин ааттанар тимир коробканы «Север» учаастакка туһунан 40-ча ыалы гаастаабыт. Ити үлэни биллэрдик судургутугар, түргэтээр, сыанатын чэпчэтэр.

Тэрилтэ бэйэтин үлэһиттэригэр гаас киириитигэр, дьиз туутуугар, техниканан көмөнү оҥорор. Онон дьоммут тэрилтэлэрин сөбүлүүллэр.

Биниги биир үчүгөй хаачыстыбабыт- атын тэрилтэлэри кытта биригэ үлэлээһин. Урукку өттүгэр бөдөн тэрилтэлэргэ киһи нэһилэ киирэр буолар. Итинниктэр кыра дьонго, тэрилтэлэргэ тымны соустук, үөһэттэн көрөн сыһаннаһаллар. Итини биниги тосгу уларгытыбыт. Тэрилтэ бары салайааччыларын кытта сүбөлөһөн, күүспүтүн холбоон үлэлиирбит ордук таһаарылаах. Гаас тэрилтэлэрин кытта сибээспит эмиэ үчүгөй. Ол курдук билигин Партизанга гааһы киллэрэр П.В. Иванов салайааччылаах «Якутгазстрой», С.В. Прачев ген. дир. «Хангалаский газстрой», А.Б. Кузнецов баһылыктаах «Саханефтегазстрой» тэрилтэлэрин кытта сибээспитин быспаныт.

«Дирекция стройсельгазификации» (ген. дир. – В.И. Иванов) тэрилтэни кытта биир кэмгэ үлэбитин саҕалаабыппыт. Ол иһин биир хайысханан үлэлиир коллективтар быһыгынан сүбэбитин холбообуппун. Күүспүт кыайарынан, саталбыт тийэринэн бэйэ-бэйэбитигэр көмөлөспүппүт. В.И. Иванов үбүлээһин бопсуроһун быһаарыга, сүбэтинэн-аматынан көмөтө элбэх.

Быйыл кыһын СР Правительствотын отчуотугар В.М.Власов Нам улуугуһар үс сыл устата гаастааһыны бүтэрэр туһунан эппитэ. Ити былаан туолуутугар үгүс үчүрчү наада. Үбүлээһинэ кыалынарына үлэтэ үмүрүйүө дин бигэ эрэллээхпит.

Биниги итиники сорукупт Кыһыл Дэрэбинэттэн хоту Хатырыкка дылы магистральнай линияны тардан Бөгүнгэ, Модукка, Хатырыкка күөх уоту уматы. Быйыл Кыһыл Дэрэбинэ гаастааһынын бүтөрөр былааннаахпыт. Итини таһынан улуус киинигэр «Север» кварталга үлэ барыахтаах.

Ининикитин гааһы киллэриини таһынан тутууга киирсэр санаалаахпыт уонна бэйэбит кыахпыттан көрөн атын да өгөлөрү оҥоруохпут.

Нам с. арылланан хаалбыт гаас киирбэтэх ыаллара бааллар. Олору «Ленагаз» АО учаастагы кытта ситэрэбит буоллар, дьоммут-сэргэбит абыраһа этэ. Киһилэр өрдөттэн документацияларын онорторон, төлөбүрүн быһааран биһиэхэ сайаапка түһэрдэхтэринэ туох да харгыс суох буолуоҕа.

Коллектив доруобай. Бэрээдэги кэһии, үлэргэ хойутааһын, арыгылааһын биһиэхэ таһаарылыыт. Үлэ баар буоллабына хамнаспыт да балачча буолар. Быйыл Тулагыга вахтовай ньыманан үлэни былааннаыбыт.

Тэрилтэбит биирдиилээн дьонго, ыалга, сорох тэрилтэргэ спонсордаан көмөлөһөрө үтүө үгүскэ кубулуйда. Ол курдук ааспыт сыллаахха элбэх оҕолоох Матвеевтарга босхо, ветераннар Сэбиэттэригэр уонна редакцияга икки ыалга 50 бырыһыан чэпчэтиллээх гааһы киллэрдик. Уопсайа 50000 солк. суумалаах көмөнү оҥордубут. Биригэ үлэлиир коллективым дьонун 7 сыллаах юбилейытынан истинник ээрдэлибим. Эһиги дьиз-кэргэннигигэр ситиһиилэри, дьолусоргуну баҕарабын!

А.Федоров,
«Намгазстрой» КСМК-тын
начальнига

ада дии саныбын.

Коллектив доруобай уонна эдэр. Этэргэ дылы эдэр этэрээттэр.

Барахан үлэргэ ыктарбат ырыанан анһа сылдыарыччаттар. Специальностарын бары баһылаабыт, үрдүк кылаастаах үлэһиттэр. Бу күннэргэ түөрт ыччакпыт сваркага допуск ылылар. Онон үлэлиир күүспүт өссө бөһөргөөтө. Билигин ханнык баҕарар үлэргэ бэйэ-бэйэлэрин солбуйсар кыахтаахтар. Онон хайа баҕарар балаһыанһага үлэ тохтообот кыахтаах.

Алексей Больницкий,
үлэ ветерана

ДЬУЛУУРБУТ УЛАХАН

Биниги тэрилтэбит «Намгазстрой» ПМК-та 1993 сыл ахсынны бүтүүтүгэр тэриллибитэ. Магнай тэриллэригэр базата суоҕа. Онтон массына, трактор, техника, оборудование булунан, «Сельхозтехника» эргэ дьэтин ылан, мастерской, гараж онорон үлэбитин саҕалаабыппыт. Алта киһилээх биригээдэ тэринэн ыалга гаас киллэригин олунньуттан саҕалаабыппыт.

Аппааны бөһүөлгэр 7 км. устаах араас диаметрдаах газопровод турбатын сваркалаан, экскаваторынан траншеятын хаһан түһэрбиһит. 150 ыалга айылда гааһын киллэрбиһит. Онтон кэлин сылларга Салбан бөһүөлгэр 93 ыалга гааһы умалпыппыт, онтон Аппааны бөһүөлгэр салгы үлэлээбиһит. Нам сэлээннэтигэр Сэргэлээх, Молодежнай, Заложнай уулуссаларга газопровод түбэрбиһит уонна дьиз-эргэ гааһы киллэрбиһит. Итини тэнэ бэйэбитигэр аروحнай гарааһы, мастерскойу туппуппун. Рабочайдарбытыгар 4 киһиэхэ уһаайба ылан биэрэн дьиз туттубуттара. Салгыны Граф Бизрэгэр ГРП-ны оҥорбуппун уонна квартальной котельнайга, 17 ыалга гааһы киллэрбиһит.

Мин мастерскойга төрдүс сылбын үлэлибим.

Ол иннигэр Намнаагы МПМК-га тэрилтэ эстиэр дьэри 15 сыл суоппардаабытым.

Билигин мастерскойбутугар төрдүбүт. Александр Захаров токарнай станокка араас детал-

Алексей БОЛЬНИЦКАЙ, сварщик, слесарь-монтажник

Александр ЗАХАРОВ, токарь

НЭҢИЛИЭННЬЭБЭ ӨҢӨНҮ ОҢОРОБУТ

лары чочуйар, резьбалары быһар. Алексей Больницкий, Гаврил Сивцев — сварщиктар, биниги сунһунэн заготовканы бөлэмнээһингэ үлэлибит, турбаны эрийэбит.

Мастерскойга объектары итигэргэ туттуллар батареялары штамповкалаан уонна сваркалаан отводтарын кытта бэлэмниибит. Ити үлэни нэһилиэнь-эттэн киирбит сайаапканын кээмэйиттэн тутулуга суох оҥорор кыахтаахпыт. Батареяларбыт ыйааһынара чэпчэкилэр, дьизгэ туһанарга судургу-

лар уонна табыгастаахтар. Сыаната биир устууката 350-400 солкуобайга тэннээр. Итини таһынан нэһилиэньгэ тариф быһытынан токарнай уонна сваркалыыр өгөлөрү оҥоробут. Ининикитин мастерскойбит иһинэн батареяларбытын, отводтарбытын атылыыр маҕаһыны тэрийэр былааннаахпыт. Үлэһиттэр оҥоһуктары хаачыстыбатын тупсарыга кыһамныларын уураллар.

И.Ощепков,
мастерской сэбиэдиссэйэ

ҮТҮӨ САНААБЫТ УОСТУБАТЫН!

Улахан издээнгэ түбэспит кэммитигэр эһиги, «Намгазстрой» КСМК үлэһиттэрэ, үтүө, амарах санаабыт илдьитинэн илиигитин уунан көмөлөспүккүт. Ол иһин долгуйан туран ис сүрэхпиттэн тахсар бары кэрэ тылларынан махталбытын тиэрдэбит. Эһиги үтүө санаалаах коллективкытыгар баҕарабыт өссө эрчимнээх, таһаарылаах үлэни, бары дьиз-кэргэттэри-

Гаврил СИВЦЕВ, сварщик

гэр үтүө доруобуйаны, уһун, дьоллоох ологу. Эһиги көмөбүт биниги ыалиники олохпугар улахан тирэх буолуо. Үтүө санаабыт үйэлэр тухары уостубатын!

Колесовтар
дьиз-кэргэттэрэ,
Хамагатта, 2000 с.

(Хангастан)
Василий АЛЕКСЕЕВ, механизатор
Михаил ЛЫТКИН, механизатордар
биригэдьиридэрэ
Семен ДЬЯКОНОВ, сварщик,
слесарь-монтажник

Быйыл «Север» учаастагар уонна Даадарга гаастааһыны саҕалаан, «Север» учаастагар 30 ыалга айылда гааһын күөх уотун уматтыбыт.

Өссө күүскэ уонна тэтимнээхтик үлэлиэхпитин үбүлээһинэ кыаттарбакка атахтыыр. Ити кыалынарына салгы үлэлииргэ коллектив баҕата, дьулууга улахан.

Петр Назаров, үлэ ветерана,
үлүс ытык киһитэ

ТЫА СИРИН ОЛОХТООХТОРУН ҮӨРҮҮЛЭРЭ

1993 с. ахсыннытыгар, 1994 с. тохсунньутугар Аппааны бөһүөлгүн 30 ыалыттан таһырдыа тымныыга үлэлиир кыахтаах 17 киһини испиһэктээн араас үлэлэри ситэриигэ субюотуньук тэрийбитим. Дьону графигынан учарат быһыгынан ыгыртаан, иккилии, түөртүү, алталы буолан сылдыбыппыт. Дьон гаас туһа дин сүргэлэрэ көтөбүллэн көхтөөхтүк кыттыбыттара. Тохсуньу 30 күнүттэн ГРП-ны сылытыны Р.С. Шапошников миэхэ итэрийбитэ. Гаас баллонунан сылыгар нагреватели аҕалан биэрбитэ. Олуньу 1 күнүгэр Дьокуускайтан «Сибортгаз» саха сиригээри салаатын начальнига Местников А.С. иккиз начальниктаах «Якутгаз» үлэһиттэрэ көмөлөспүттэрэ.

1994 с. олуньу 4 күнүгэр күнүс 11 чаас ааһыта дэрэбинэ магистрала гааһынан туолбута. Магнайгынан мин дьизбэр гаас плитата умайан эмээхсиним эбиэт бэлэмнэбитэ, оһохпугар гаас холбоммута. Ити күн Ф.В. Николаев дьизитгэр гаас киирбитэ.

Нэдиэлэ иһинэн 30 ыалга бары-

ларыгар айылда күөх гааһа күүдүлчүлэнэн үөрүү-көтүү буолбута. Ити Аппааны бөһүөлгэр исторической событие этэ. Кэлин икки сылга Аппааныга гаас барыбытыгар холбоммута.

Хатын Арыы нэһилиэгин киин уһаайбатыгар күөх уотунан сунһунуу ооньуур айылда гааһа умайыта 7 сылын туолла. Дьон-сэргэ ырынак ыарахан сылларыгар, уматык ыарыы турдагына айылда гааһын уотун төлөнүгэр угуттанан нус-бааччы олоролор.

Мин Аппааны олохтоохторун ааттарыттан махталбын хаһыат нөҕүө тиэрдиэм этэ:

оччотооҕу «Ленагаз» генеральной директорыгар К.С. Федоровка, ити тэрилтэ Намнаагы учаастагынын начальнигар Г.Т. Дормидонова (киһи саҕа дьыл кэнииттэн «Намгазстрой» начальнига буолбута), саҕа сылтан «Ленагаз» начальнигынан аһамыт Р.С. Шапошниковка, урукку «Якутгаз» начальнигар А.А. Тихонова, «Сибортгаз» саха сиригээри салаатын начальнигар А.А. Федоровка (билигин «Намгазстрой» ПМК-тын нач.), нэһилиэк баһылыгар В.Г. Кутяркинга. Барыларыгар олохторугар дьолусоргуну, үлэлэригэр ситиһиилэри уонна доруобуйаны баҕарабын.

Элэй Сивцев,
үлэ, тыыл ветерана,
Аппааны бөһүөлгээ

МАХТАЛ СУРУК

«Намгазстрой» ПМК-тын коллективтар, салайааччы Федоров Анатолий Анисимовичка.

СР Правительствотын сааскы халаан уутуттан эмсэзэлээбит дьонго көмөнү оҥорууга уонна алдьаныһыны-кээһиниини чөлүгэр түһэригэ үлэлэри тэрийэр комиссията, нэһилиэньэлээх пууннары,

социальной-культурнай, үөрэх тэрилтэлэрин объектарын 1998 с. сааскы халаан уутуттан өрүһүйүүгө уонна алдьаныһыны-кээһиниини чөлүгэр түһэригэ, өрөмүөннээһингэ, саҕардан оҥорууга киллэрбэт сүнгэн кылааккыт, үрдүк эппиэттээх государственнай соруудагы чистээхтик толорбуккун иһин истин махталын тиэрдэр. Бүгүн биһиэхэ барыбытыгар ыараханын үчүгөйдик өйдүүбүт. Ол эрэри айылда алдьархайа дьону түмэ тарта. Киһилэргэ киһи үтүө хаачыстыбаларын: аһыныгас санааны, көмөргө кэлигэ бэлэм буолууну уһугуннарда. Дьонугутугар үтүө сыһангыты, айылда алдьархайыттан эмсэзэлээбиттэргэ ис сүрэхпиттэн көмөбүтүн биир дойдулаахтаргыт махталынан бэлиэтээтиллэр.

Бэйэбит үтүө санаалаах көмөбүтүнэн, патриотической үлэ-үтүннэ нэһилиэньгэр кыайан сыаналамат улахан көмөнү, өйбүлү оҥордугут, иһикигэ эрэл үөскэттигит. Эһиги күүскүтүнэн уонна кыһамныгытынан чөллөргөр түһэриллибит оскуолалар, оҕо садатара, балыһаһалар о.д.а. олохто тын суолталаах объекттар дьонго-сэргэбэ үгүс сылларга туһаһахтаара. Киһилэри үтүө дьыалага, төрөөбүт республикаларга чөлүгэ сайдарыгар кылааттарын киллэриилэригэр кынаттыаҕа. Үтүөбүт-өңөбүт нэһилиэньгэ өр кэмгэ сырдык өйдөбүлү хаалларыаҕа.

Махтал сурукпунан бэйэбит дириг махталбытын уонна оҥорбут үтүөбүтүн биллинибитин тиэрдэбит.

А.Акимов,
сааскы халаан уутун алдьатыһыны суох оҥорор уонна чөлүгэр түһэрэр үлэлэри тэрийэр комиссия председателэ

НЭНИЛИЭННЭ ОЛОХ-ДЬАҤАХ, КОММУНАЛЬНАЙ
НААДЫЙЫЛАРЫГАР СЕТЕВОЙ УОННА
УБАТЫЛЛЫБЫТ ГАҢЫ ТУҤАНЫЫГАР, ОНУ ТЭНГЭ
ТЭРИЛТЭЛЭР УБАТЫЛЛЫБЫТ ГАҢЫ
ТУТТУУЛАРЫГАР СЫАНАЛАР ТАРИФТАРЫН
ТУҤУНАН
САХА РЕСПУБЛИКАТЫН ПРАВИТЕЛЬСТВОТЫН
УУРААҢА:

- 1. Гаһы хостуур комплекс биир тэтимнээхтик үлэлирин
ситиһэр сыалтан электрческэй уонна тепловой энергияҥа та-
рифтары сүрүннээһингэ республиканской энергетической
комиссия этиитин ылынарға.
2. 2001 сыл тохсунньу 1 күнүттэн сетевой уонна убатыл-
лыбыт гаһы нэһилиээннээ олох-дьаһах, коммунальной наадый-
ыларыгар туттарыгар аналлаах сыһыарыыны бигэргэтэргэ
уонна ити этиллибит кэмтэн олоххо киллэрэргэ.
Бийыллыбыт болдох кэмигэр тарифтан үрдүктүк туһа-
ныы түбэлтэтигэр 3 ыйтан ордуга суох кэмгэ тарыбы үрдэп-
пэти олохтуурға.
3. Тэрилтэлэр баллоннаах убатыллыбыт гаһы туһаныы-
ларыгар тарифтары государственной сүрүннээһини ноцооту
аччатар сыалтан тохтоотоҕо.
4. Саха Республикатын Правительствотын 12.05.2000 с.
261 №-дээх Уурааһын 2.4 пуун «б» абзаһын уонна 5 итиээнэ
5.1 пууннары күүстэрин сүтэрбитинэн ааһарға.
5. Правительство бу Уурааһын хаһыаттарга таһаарарға.
Саха Республикатын Правительствотын
Председателэ В. Власов.
2001 с., тохсунньу 12 к. № 24.

САХА РЕСПУБЛИКАТЫН ПРАВИТЕЛЬСТВОТЫН
УУРААҢАР СЫҤЫАРЫ

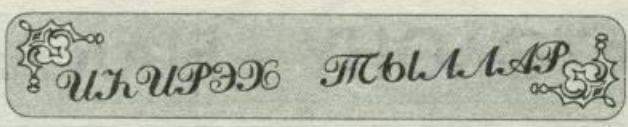
- Нэһилиээннээ олох-дьаһах, коммунальной наадыйыла-
рыгар сетевой уонна убатыллыбыт гаһы туһаныыга тариф-
тар (НДС киллэрэн туран, солк.).
1. Күөстэниигэ квартирага газ плитата уонна киинтэн итии
уу бариллэр буоллаһына биир киһиэхэ ыйга 5,7 солк.
2. Күөстэниигэ квартирага газ плитата эрэ баар буолла-
һына ыйга биир киһиэхэ 9,1 солк.
3. Газ плитата суох ыаллар ууну электрческованан сы-
лытынныыларга ыйга биир киһиэхэ 6,7 солк.
4. Олорор дьиэлэри иттигигэ биир кв м 1,7 солк.
5. Олорбот тутуулары иттигигэ 1 кв м 1,5 солк.
6. Айылда гаһын туттууну учуоттуур прибор баар түбэл-
тэтигэр 1000 куб м 301,2 солк.
7. Убатыллыбыт газ баллонун 1 кг 5,0 солк. (Куоракка
аналлаах тариф бэриллибэтэ).

«ЯКУТГАЗПРОМ» ОАО ХОСТУУР АЙЫЛҔАТЫН
ГАҢЫН САХА СИРИН ТЫАТЫН ОЛОХТООХТОРО
ТУҤАНЫЫЛАРЫГАР ЧЭПЧЭТИИЛЭРИ КӨРӨР
БЭРЭЭДЭК ТУҤУНАН БАЛАҤАҤАҤАНЫ
БИГЭРГЭТИИ ТУҤУНАН САХА РЕСПУБЛИКАТЫН
ПРАВИТЕЛЬСТВОТЫН ДЬАҤАЛА.

«Якутгазпром» ОАО хостуур айылҕатын гаһын Саха Рес-
публикатын тыатын сириин олохтоохторо туһаныыларыгар
чэпчэтиилэри онорор туһунан» 2000 с. от ыйын 31 к. Саха
Республикатын Президиунан 1131 №-дээх Бйааһын олоххо
киллэрэр сыалтан уонна республика тыатын сириин табаары
онорооччуларыгар уонна нэһилиээннээтигэр көмөнү онорор
инниттэн тыа сириигэр гаһы туһаныыга чэпчэтиилэри көрөр
бэрээдэк туһунан балаһаҤаҤаны бигэргэтэргэ.
Бу дьаһал туолуутун хонтуруоллааһыны бэйэбэр хаал-
ларарбын.
Саха Республикатын Правительствотын председа-
телин бастакы солбуйааччы И. Доминин

«ЯКУТГАЗПРОМ» ОАО ХОСТУУР АЙЫЛҔАТЫН
ГАҢЫН ТУҤАНЫЫГА САХА РЕСПУБЛИКАТЫН
ТЫАТЫН СИРИН ОЛОХТООХТОРУГАР
ЧЭПЧЭТИИЛЭРИ ОҢОРОР БЭРЭЭДЭК ТУҤУНАН
БАЛАҤАҤАҤА.

- 1. Чэпчэтиилэри көрөр туһунан балаһаҤаҤа олоорор дьи-
элэри иттигигэ көрүллэр дьиэ-уот уопсай иэнин социальнай
нуорматын чэрчитинан уонна күөстэниигэ айылда гаһын орос-
куоттааһын нуорматыгар дьайар.
Саха Республикатын Правительствотын 1999 с. ахсын-
ныы 25 к. «Олорор дьиэ-уот уонна коммунальной өнгөлөр
төлөбүрдэрин систематын бэрээдэкэтиин уонна олорор дьиэ-
уот итиээнэ коммунальной өнгөлөргө төлөбүрдэри компенса-
циялааһыны олохтуур бэрээдэк тустарынан» 706 №-дээх
Уурааһын 5 пуундугар бигэргэтиллибит коммунальной өнгөлөргө
чэпчэтиилэри онорор инниттэн олорор дьиэ-уот социальнай
нуорматын иээнэ маннькытарга тэҥнээһэр:
-1 киһиэхэ 18 кв м иэн тиксэр, итини тэнгэ дьиэ кэргэнтэ 9
кв м эбиллэр;
-сөҕөтөдүн олорор киһиэхэ 33 кв м;
-1 хостоох квартирага иэн барыта.
Айылда гаһын ороскуоттааһын нуормата Саха Респу-
бликатын Правительствотын Уурааһынан быһаарыллар.
Социальной нуорманы таһынан иттиллэр иэн тыа сири-
гэр олорор граждандарга көрүллэр бигэргэтиллибит тарыбы-
нан төлөнөр.
2. Уөһө бийыллыбыт чэпчэтиилэргэ компенсацияны оноруу
бары граждандарга көрүллэр, ол эрээри гражданин 2 уонна
онтон элбэх олорор дьиэлээх уонна дьиэтин арендаһыт түбэлтэтигэр
чэпчэтии оҥоһуллубат.
3. Чэпчэтиилэри компенсациялааһын «Якутгазпром» ОАО
1998-2000 сс. үөскэтиллибит барыһын суотугар оҥоһуллар.
4. Гаһынан иттиллэр теплица, гараж, баанньык ода.
тутуулар иһин айылда гаһын туһаныы төлөбүрө Саха Рес-
публикатын Правительствотын 2000 с. ыам ыйын 12 к. 201
№-дээх Уурааһынан бигэргэтиллибит тарыбынан төлөнөр.

Күн сириин көрдөрбүт күн күбэй ийэбит Татьяна Софро-
новна уонна амаарах аҕабыт Василий Николаевич Алексеев-
тары дьолгутун холбоон торҕо буруо унаарытан оҕо-уруу
төрөтөн бииргэ олохтохтор 25 сылынан үрүн көмүс сыбаай-
баһытынан ис сүрэхтэн иттиитик истинник эбэрдэлибит, өссө
да бу ыарахан көмгэ этэнгэ сылдьан биһиэхэ күүс-көмө, биэҕэ
тирэх, өйөбүл буоларгытыгар баһарабыт!
Аннушка, Соня, Алдана, Артем, Вася, Дима, Алеша

Күндү кэргэммин, тапталаах аҕабытын Васильев Вален-
тин Титовиһы 50 сааскын туолбут кэрэ-бэлиэ күнүгүнэн ити-
итик-истинник эбэрдэлибит!
Болдурголоох, истинг сыһыаннаах кэргэним, аламаҕай
аҕабыт үөрдэхпитинэ тэнгэ үөрсэр, ылыктыах тыллаах сүбө-
һит, күчүмүэй күннэргэ дурда-хахха буоларгытн туохтааһар
да күндүтүк саныыбыт.
Эйиэхэ уһун үйэни, чиргэл доруобуйаны, сана үйэҕэ са-
быллан тахсар ыраас ыра санаалары баһарабыт уонна кыр-
дыбы кыттыспатын, ыарыы ыалласпатын, урулүйө үлэли-
хамсыы, айа-тута сырыт диил алгыспытын аныыбыт
Кэргэниг Тамара Галиновна, уолаттарыг Владислав,
Демьян, кыргыттарыг Дьокуускайтан Софья,
Сунтаартан Мария

Күндү аҕабытын, эһэбитин, күтүөһүтүгүн Хатырык нэһи-
лиэтин олохтооһун Егоров Иван Егоровиһы 65 сааскын туо-
лар күнүгүнэн ис сүрэхтигиттэн долгуйан туран иттиитик-ис-
тинник эбэрдэлибит. Амаарах майгытынан, дьон-сэргэ ыттык-
табылын ыларгынан, ыраас суобаскынан киэн туттабыт,
холобур оностобут.
Эйиэхэ сана үйэҕэ сырдык санааны, ыарыы, хомолто, хор-
гутуу диини билбэккэ, кырдыар сааһы билимнээккэ эрэллээх
эркин, тулхадыйбат тулааһын, сирдээх сүбөһит буолан үһүн-
нук, дьоллоохтук олорорго баһарабыт.
Эбэрдэни кытта оҕолорун, кийииттэриг, сиэннэ-
риг, Ильиннэр, Даниловтар, Егоровтар, Никоновтар

КЭРИЭСТЭБИЛ

Олунньу 15 күнүгэр тап-
талаах сиэммит, оҕобут, бал-
тыбыт, сиэннэриг күндү ба-
лыстара, эдһийдэрэ икки
эбэлэрин ааттарын үйэтити-
эхтээх күндү киһибит, М.К.
Аммосов аатынан Хатырык
орто оскуолатын биир бас-
тын үөрэнээччигэ Машень-
ка соһумар үлүгүргэ түбөһөн
күн сириттэн сүһүтэ биир
сыла туолла.

Машенька кыра эрдэтиг-
тэн сүрдээх чобуо этэ, санаа
сылдыах курдук барыны
бары сүрдээһин билиэн
көрүөн баһара. Оскуолаҕа
кириэһиттэн туйгунук
үөрэммитэ. Үчүгэй дьыһы-
лыра, үңкүүлүүрө, уруһуйга
дьоһуруда. Иллэҥ комин ку-
руук толору туһана сатыы-
ра: туту эмэ тутта дьиэтин,
иһитин-хомуоһун сууһа-
сото, хомуйа сылдьара. «Күн
бытархайдара» диин обо
үңкүү ансамблыгар дьарык-
танара. Бастаан утаа ыарыҕ-
рата сылдьыбыта, ол эрээри
бэйэтин дьулуруунан үчүгэй-
дик ыһылар, үңкүүлүүр буо-
лан испитэ. Биридэ: «Эһээ,
төрөппүттэриг, бэйэн туску-
нан кэпсээ эрэ» — бэлиэтэ-
нэри бэлэмнэнэн кэлбитэ. Ону-
оха мин урут суруйбут ахты-
ыбын, Калистрат Еремеев
Кыайыы 50 сылыгар «Саха
сирэ» хаһыакка убайым
В.Петров туһунан таһаат-
тарыт ыстатыатын биэр-
битим. Олору киһи ааһан ба-
ран «Эһэм ахтыгытн аах-
тым» диин истин тыллаах
дьоһун айымныны суруйбу-
та. Ол үлэтэ оҕолор респу-
бликатааһы конкурстарыгар
бириистээх мистэһэр тиксиби-
тэ, «Энсиэли» хаһыакка тах-
сыбыта.

Машенька уруһуйга дьо-
бурун туһунан учуутала На-
дежда Михайловна Кожуро-
ва манньк ахтар: «Мин 1998
сыллаахха Хатырыкка обо
музыкальной оскуолатыгар
художественнай кылаас
аһыллан үлэбин саҕалаабы-
тым. Машенька Петрова бэрт
кыһамнылаах, туохха бары-
тыгар ураты көрүүлээх, ду-
оспуруннаах, олохтоох тыл-
лаах-остөх этэ. Уңуоһунан
барыларгытан кыра эрээри
тылын ылынарара, доҕотто-

БИЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

Считать недействительным утерянный паспорт V-CH
№675887, выданный Намским РОВД 1997 г. на имя Кулички-
на Евгения Романовича

Убаастабыллаах Нам селотун олохтоохторо!
Олунньу иккис анарыгар улууска «Нам кинохроникатын
күннэрэ ыһыттылларлар.

Хроникаҕа Нам улуһун 50-с сылларыттан бу күннэргэ
дылы улуус олоһун, үлэтин, дьонун-сэргэтин кэспир, көрдөрөр,
эһиги кинокадрга түспүт хатыламат-умнуллубат сэдэх
түгэннэриг кэлэн, көрөн, ахтан-санаан ааһаргытыгар
ыһырабыт. Графика: Олунньу 21 күнэ- I-Хомустаах, олунньу
22 күнэ- Нам с. «Сардана» к/театр, олунньу 23 күнэ- Аппа-
аны.

Намнаағы Киновидеотецетр,
«Нам» телерадиокиин

Инспекция ИМНС РФ по Намскому улусу напоминает
предпринимателям, крестьянским хозяйствам без образова-
ния юридического лица о том, что срок предоставления рас-
четов по единому налогу истекает 15 февраля с.г. В связи с
этим просим срочно подойти в инспекцию для предоставле-
ния расчетов.

Инспекция ИМНС РФ по Намскому улусу напоминает
предпринимателям и крестьянским хозяйствам плательщи-
ков налога на добавленную стоимость (НДС) о том, что срок
предоставления расчетов по НДС истекает 20 марта с.г. В
связи с этим просим срочно подойти в налоговую инспекцию.
Отдел налогообложения физического лица

Grid of small advertisements for various services and businesses, including legal notices and local announcements.

Advertisement for 'СЕМЕНОВА' (SEMONOVA) featuring a portrait and text about a business or service.

Advertisement for 'ОКОНЕШНИКОВ' (OKONESHNIKOV) featuring a portrait and text about a business or service.

Advertisement for 'ЖИРКОВА' (ZHIRKOVA) featuring a portrait and text about a business or service.

Advertisement for 'ДАНИЛОВА (ГОТОВЦЕВА)' (DANILOVA) featuring a portrait and text about a business or service.

РЕДАКТОР В.Г.КАСЬЯНОВ
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт
культура, иллюстрация уонна реклама
(секретариат) — 21496;
бухгалтерия — 21332;
факс — 21332; «НАМ» ТРК — 21632;
редакционной издательской система —
21141

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, Нам улдуһун дьаһалтата, редакция коллектива.
Маассабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуонарытн тутуууну хонтуруоллуур
уонна регистрацияһытн РФ бөчөөккэ Госкомитетин СР региональной управлениетыгар регистраци-
яламмыт нүөмэрэ — Я 0085.
Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэбитин, дьиэтиг аадырыһын чопчу ыйыт.
Автор этэрэ хаһыат санаатынныг мэлдьи биһир буолбат.
«ЭНСИЭЛИ» - Нам улдуһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам с., Октябрьскай ул. 1.
E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

Талылыһна уонна таһылыһна «Энсиэли»
хаһыат редакционной-издательской
систематыгар.
Хаһыат Дьокуускайга «Сахаполиграфиз-
дат» НИПК бөчөөттөннэ, Орджоникидзе
уул. 38.
Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бөчөөт. лис.
Индекс — 54889. Тираһа — 2601
Бөчөөккэ илии баттанна — 12.00 ч. 14.02. 2001
Сакааһын №-рэ — 18